

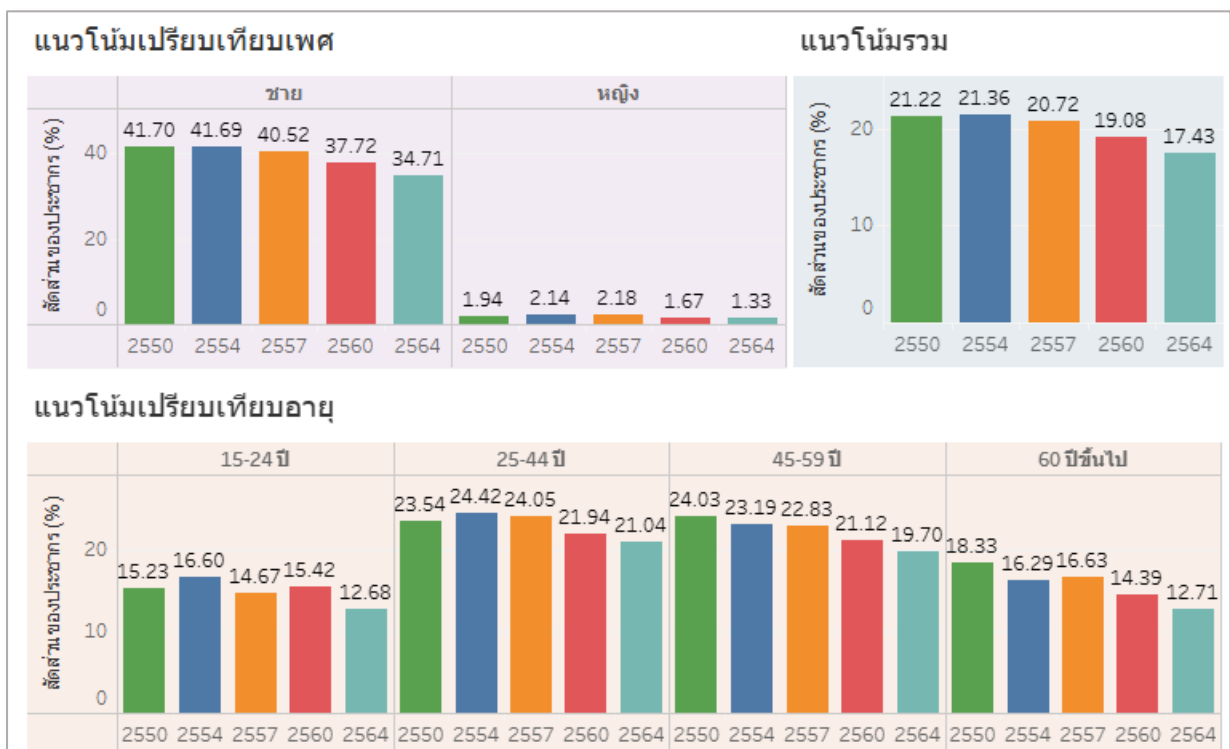
สถานการณ์การสูบบุหรี่ของคนไทย

สถานการณ์การสูบบุหรี่ของคนไทย ได้จากการสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพ ปี พ.ศ.2564 การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่ และดื่มสุรา ปี พ.ศ.2550, 2554, 2557, 2560 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ข้อมูลการสูบบุหรี่ในนักเรียนจากการสำรวจสุขภาพนักเรียน กรมอนามัย ปี พ.ศ.2564 และการสำรวจการบริโภคยาสูบในเยาวชน ปี พ.ศ.2552, 2558 ประกอบกับข้อมูลการตายด้วยโรคที่สัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ จากทะเบียนการตาย ของกระทรวงสาธารณสุข รวมทั้งข้อมูลการสูญเสียปีสุขภาวะจากยาสูบ จากโครงการศึกษาภาระโรค สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ

1) การสูบบุหรี่ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ในปัจจุบันมีแนวโน้มที่ลดลง

แนวโน้มการสูบบุหรี่ของคนไทยที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ปี พ.ศ.2550-2564 มีสัดส่วนที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นในภาพรวม เพศชาย เพศหญิง หรือในแต่ละกลุ่มอายุ โดยในปี พ.ศ.2564 มีคนไทยสูบบุหรี่ ร้อยละ 17.43 ลดลงจากปี พ.ศ.2550, 2554, 2557, 2560 (ร้อยละ 21.22, 21.36, 20.72 และ 19.08 ตามลำดับ) และเมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มอายุ พบว่า คนไทยในวัยทำงาน (อายุ 25-59 ปี) มีสัดส่วนของคนสูบบุหรี่ที่มากกว่ากลุ่มอายุอื่น แต่ก็มีแนวโน้มการสูบบุหรี่ที่ลดลง (ภาพที่ 1)

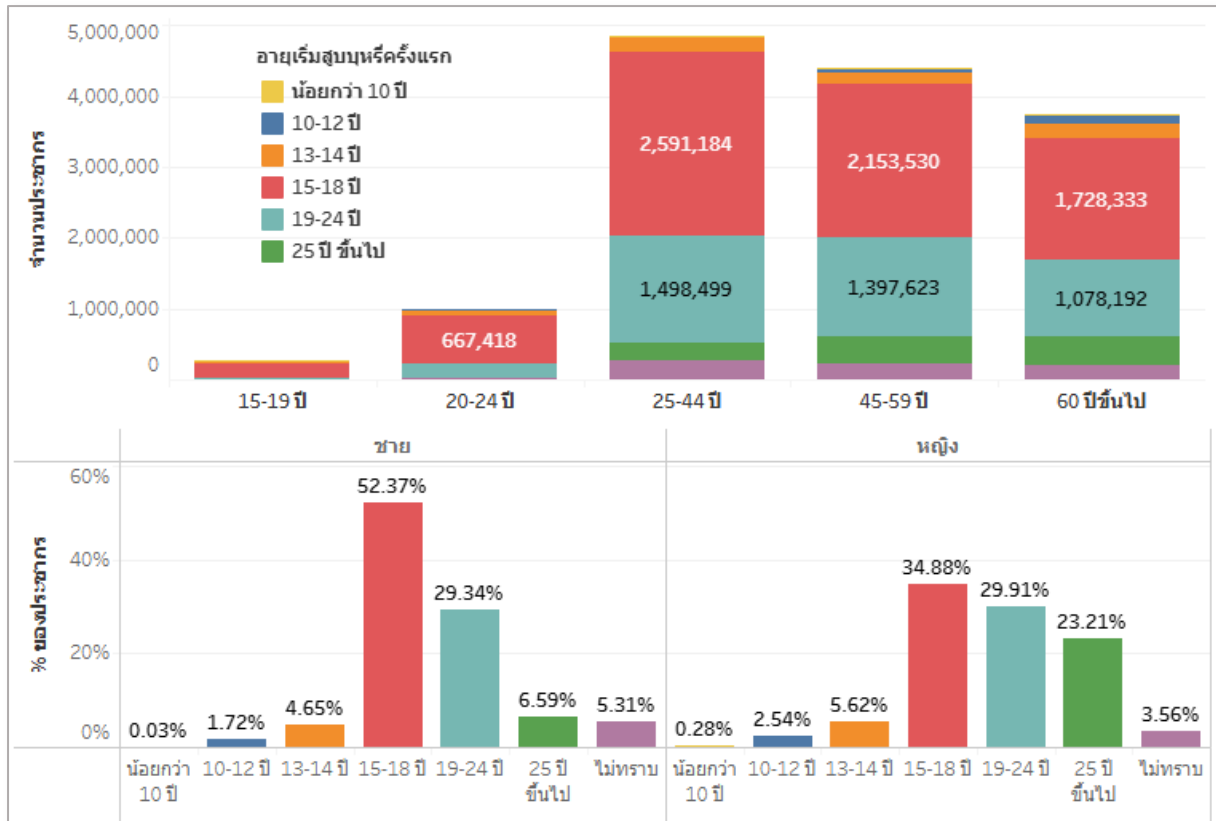
ภาพที่ 1 แนวโน้มสัดส่วนการสูบบุหรี่ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ปี พ.ศ.2550-2564 จำแนกตามเพศและอายุ

2) คนไทยเริ่มสูบบุหรี่ครั้งแรกตอนวัยรุ่น วัยอายุร้อยเอกลอง

เด็กวัยรุ่น เป็นวัยที่มีความเป็นตัวของตัวเอง อยากรู้ อยากลอง มีเพื่อนเป็นต้นแบบ มีความกล้าในเรื่องต่างๆ และเรื่องการลองสูบบุหรี่เป็นครั้งแรกก็เช่นกัน โดยผู้ที่สูบบุหรี่หรือเคยสูบบุหรี่ ในเพศชาย ส่วนใหญ่เริ่มสูบบุหรี่ครั้งแรก เมื่ออายุ 15-18 ปี รองลงมาคือ เมื่ออายุ 19-24 ปี (ร้อยละ 52.37 และ 29.34 ตามลำดับ) เช่นเดียวกับ เพศหญิง ที่เริ่มสูบบุหรี่ เมื่ออายุ 15-18 ปี รองลงมาคือ เมื่ออายุ 19-24 ปี (ร้อยละ 34.88 และ 29.91 ตามลำดับ) โดยสัดส่วนของผู้ที่สูบบุหรี่หรือเคยสูบบุหรี่ ที่เริ่มสูบบุหรี่ครั้งแรกเมื่ออายุต่ำกว่า 15 ปี อยู่ที่ร้อยละ 6.4 ในเพศชาย และร้อยละ 8.44 ในเพศหญิง แสดงถึงการสูบบุหรี่ที่อาจเริ่มต้นได้ตั้งแต่วัยเด็ก (ภาพที่ 2)

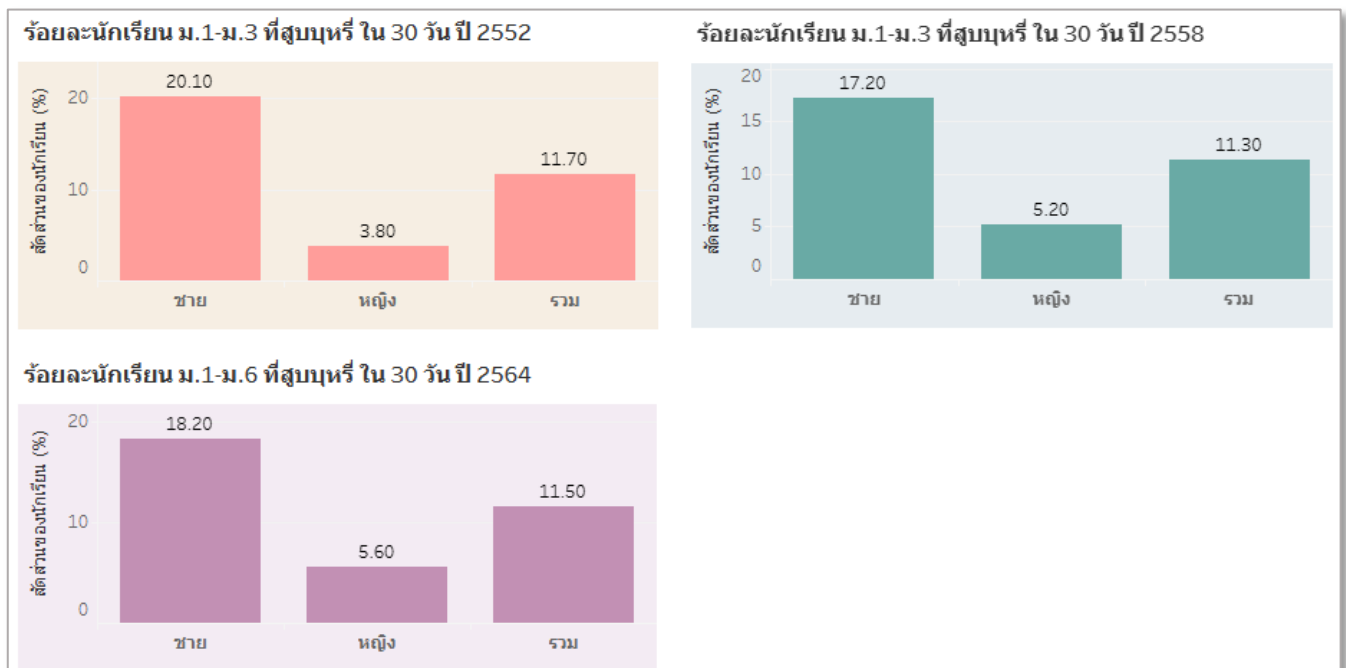
ภาพที่ 2 อายุเริ่มสูบบุหรี่ครั้งแรก ในผู้ที่สูบบุหรี่หรือเคยสูบบุหรี่ อายุ 15 ปีขึ้นไป ปี พ.ศ.2564 จำแนกตามเพศและอายุ

3) นักสูบบุหรี่ใหม่ นักสูบบุหรี่วัยเด็ก จุดเริ่มต้นของการสูบบุหรี่

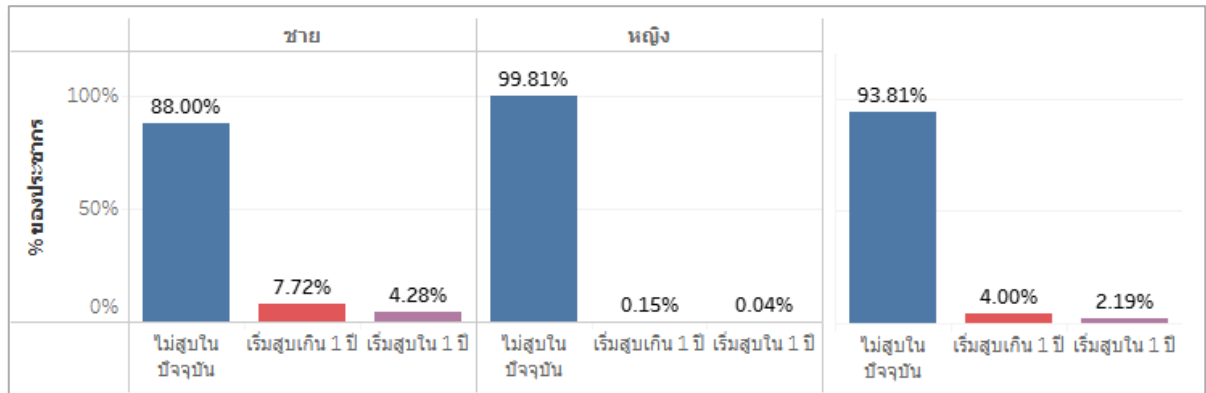
สัดส่วนของเด็กนักเรียน ม.1-ม.3 ที่สูบบุหรี่ใน 30 วัน ในปี พ.ศ.2552 และปี พ.ศ.2558 อยู่ที่ร้อยละ 11.70 และ 11.30 ตามลำดับ ในขณะที่สัดส่วนของเด็กนักเรียน ม.1-ม.6 ที่สูบบุหรี่ใน 30 วัน ในปี พ.ศ.2564 อยู่ที่ร้อยละ 11.50 โดยเพศชาย มีการสูบบุหรี่ร้อยละ 18.20 และเพศหญิงสูบบุหรี่ร้อยละ 5.60 แสดงให้เห็นว่าการสูบบุหรี่ของเด็กนักเรียนนั้น ยังไม่มีแนวโน้มที่ลดลง โดยเฉพาะเพศหญิงที่มีสัดส่วนการสูบบุหรี่ใน 30 วัน ที่ค่อนข้างสูง (ร้อยละ 5) (ภาพที่ 3)

ภาพที่ 3 สัดส่วนการสูบบุหรี่ใน 30 วัน ของเด็กนักเรียนมัธยม ปี พ.ศ.2552, 2558 และ 2564

เมื่อพิจารณาการสูบบุหรี่ ในกลุ่มประชากรอายุ 15-19 ปี พบว่า มีสัดส่วนผู้สูบบุหรี่ในปัจจุบันร้อยละ 6.19 โดยร้อยละ 2.19 เป็นการเริ่มสูบใน 1 ปีที่ผ่านมา (คิดเป็นร้อยละ 35 ของผู้ที่สูบปัจจุบัน) สะท้อนว่าปัญหานักสูบบุหรี่ใหม่ยังคงอยู่ และมีความชัดเจนในกลุ่มเด็กและเยาวชน (ภาพที่ 4)

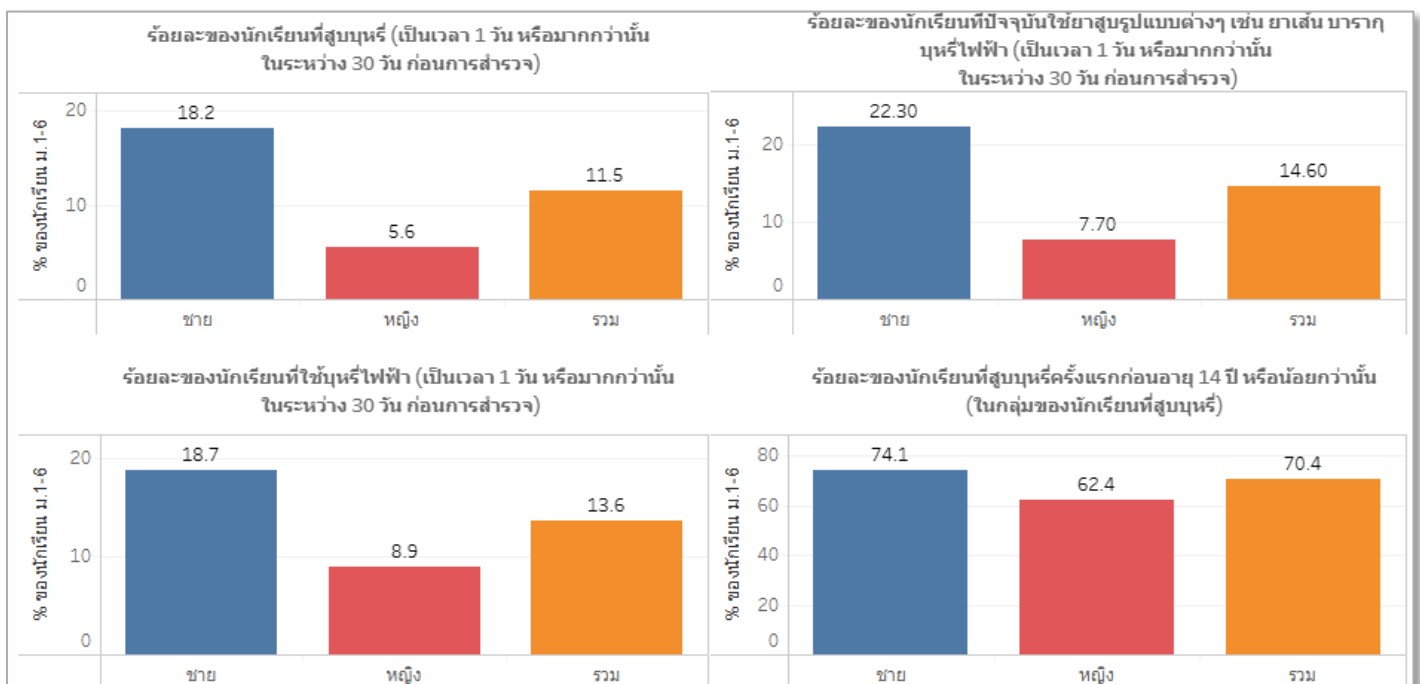
ภาพที่ 4 สัดส่วนการสูบบุหรี่ในปัจจุบัน (เริ่มสูบใน 1 ปี และเกิน 1 ปี) ของประชากรอายุ 15-19 ปี ปี พ.ศ.2564

4) พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียน ม.1-ม.6 ปี พ.ศ.2564

จากพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียน ม.1-ม.6 พบว่า นักเรียนชายมีการสูบบุหรี่ที่มากกว่านักเรียนหญิง อย่างเห็นได้ชัด ในประเด็นสัดส่วนการสูบบุหรี่ รวมถึงการสูบบุหรี่ในรูปแบบต่างๆ ยกเว้นการสูบบุหรี่ครั้งแรกก่อนอายุ 14 ปี (ในกลุ่มนักเรียนที่สูบบุหรี่) ที่พบว่า นักเรียนชายและหญิง มีร้อยละการเริ่มสูบก่อนอายุ 14 ปี ที่ใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 74.1 และ 62.4 ตามลำดับ) และสิ่งที่น่าสนใจก็คือ การสูบบุหรี่ไฟฟ้าในนักเรียนหญิง ที่มีการสูบมากถึงร้อยละ 8.9 (ภาพที่ 5) ซึ่งสะท้อนให้เห็นการเข้าถึงที่ง่าย และความนิยมชมชอบผลิตภัณฑ์ ที่มีผลเสียต่อร่างกายประเภทนี้ ตามกระแสสังคม กลุ่มเพื่อน แฟชั่น และความเท่ในกลุ่มวัยรุ่น โดยมีแนวโน้มที่การสูบบุหรี่ไฟฟ้าจะเพิ่มมากขึ้นในอนาคต

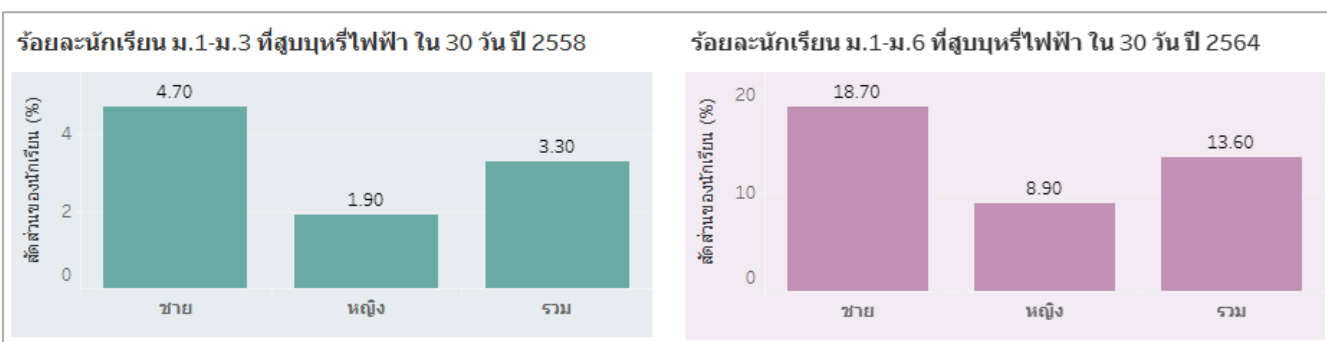
ภาพที่ 5 สัดส่วนพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียน ม.1-ม.6 ปี พ.ศ.2564

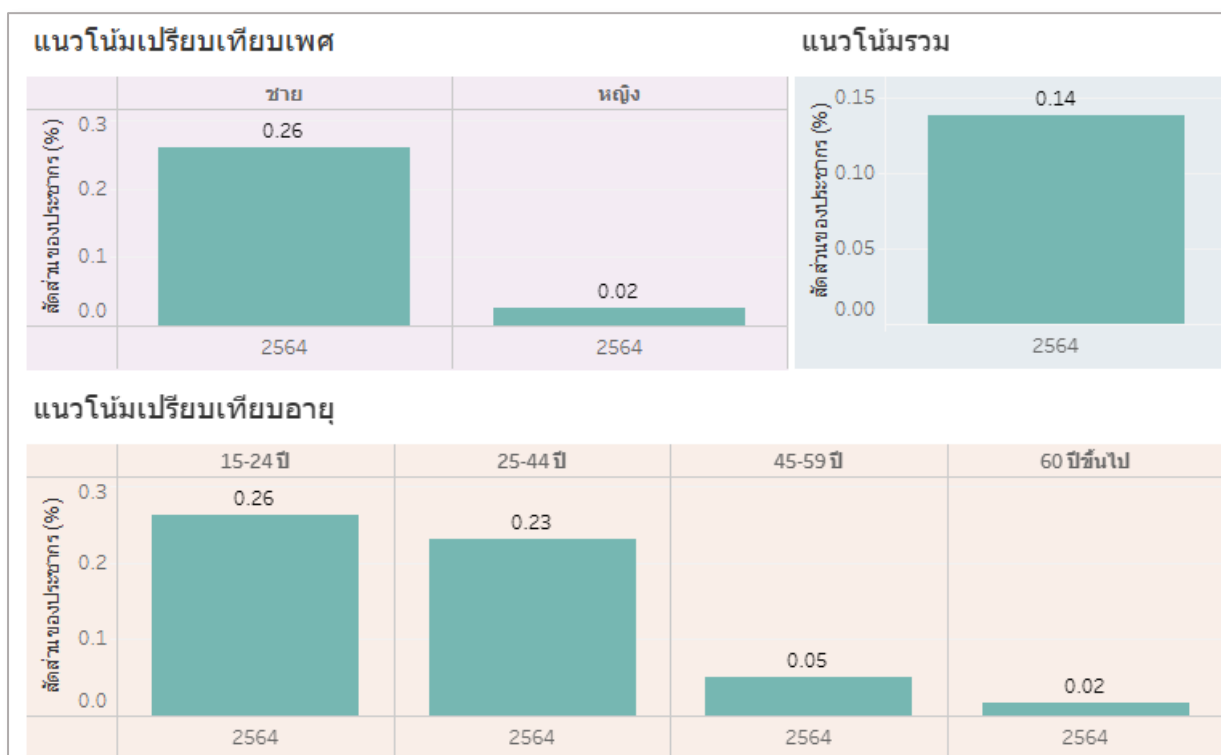
5) บุหรี่ไฟฟ้า จากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่

สัดส่วนของเด็กนักเรียน ม.1-ม.3 ที่สูบบุหรี่ไฟฟ้าใน 30 วัน ในปี พ.ศ.2558 และสัดส่วนของเด็กนักเรียน ม.1-ม.6 ที่สูบบุหรี่ไฟฟ้าใน 30 วัน ในปี พ.ศ.2564 อยู่ที่ร้อยละ 3.30 และ 13.60 ตามลำดับ และในปี พ.ศ.2564 มีเด็กผู้ชาย ที่สูบบุหรี่ไฟฟ้า สูงถึงร้อยละ 18.70 และเด็กผู้หญิง ที่สูบบุหรี่ไฟฟ้า ร้อยละ 8.90 แสดงให้เห็นว่าการสูบบุหรี่ไฟฟ้าของเด็กนักเรียนนั้น มีสัดส่วนที่สูง (ภาพที่ 6) และในส่วนของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้าในปัจจุบันร้อยละ 0.14 โดยเป็นเพศชาย ร้อยละ 0.26 และเพศหญิง ร้อยละ 0.02 และเมื่อพิจารณาถึงกลุ่มอายุ ก็พบว่า ผู้ที่สูบบุหรี่ไฟฟ้าในกลุ่มวัยรุ่นจนถึงวัยทำงาน (อายุ 15-24 ปี) มีสัดส่วนที่สูงกว่าในกลุ่มอื่นๆ (ร้อยละ 0.26) (ภาพที่ 7) สะท้อนถึงการคาดการณ์ในอนาคตว่า กลุ่มเด็ก ณ ปัจจุบัน อาจจะกลายเป็นสิงห์อมควันแบบไฟฟ้า ที่จะเป็นปัญหาต่อไป

ภาพที่ 6 สัดส่วนการสูบบุหรี่ไฟฟ้าใน 30 วัน ของเด็กนักเรียนมัธยม ม.1-3 ในปี 2558 และ ม.1-6 ในปี พ.ศ.2564

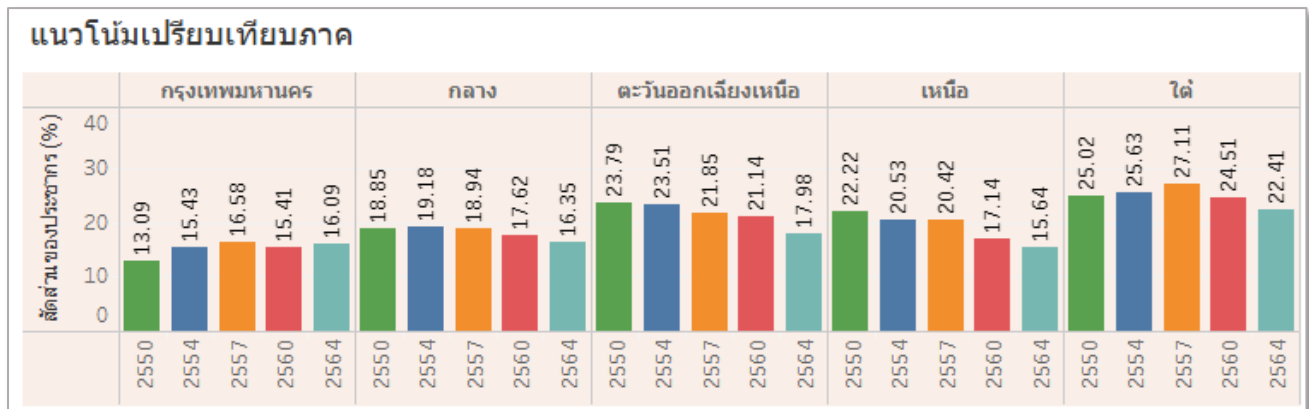
ภาพที่ 7 สัดส่วนการสูบบุหรี่ไฟฟ้าของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ปี พ.ศ.2564

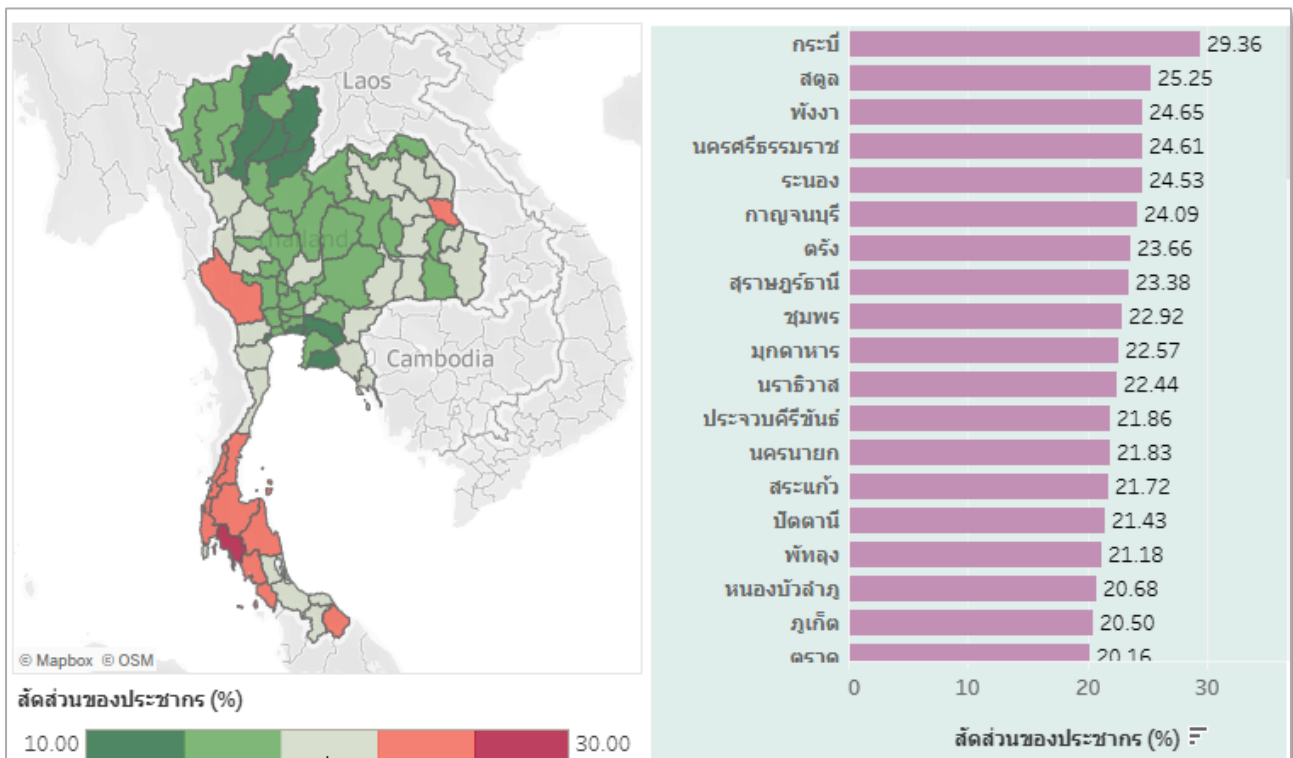
6) การสูบบุหรี่สูงสุดที่ภาคใต้ และการสูบบุหรี่ในกรุงเทพมหานคร ก็ยังไม่ลด

การสูบบุหรี่ในประเทศไทย มีแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ดี ภาคใต้ ยังคงมีอัตราการสูบบุหรี่ที่สูงกว่าภาคอื่น และเป็นเพียงภาคเดียวที่สูบบุหรี่เกินร้อยละ 20 ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ระหว่างปี พ.ศ.2554 - 2564 (ภาพที่ 8) และมีถึง 8 จังหวัด ที่ติด 10 อันดับแรกของจังหวัดที่มีอัตราการสูบบุหรี่สูงสุด (ภาพที่ 9) ในขณะที่กรุงเทพมหานคร มีอัตราการสูบบุหรี่ที่ไม่ลดลงเลย ตลอดเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ถึงแม้ว่าจะมีอัตราการสูบบุหรี่ที่ต่ำกว่าภาคอื่น (ยกเว้นภาคเหนือ) ซึ่งในอนาคต ก็มีความเป็นไปได้ว่า ภาคอื่นๆ อาจจะมีอัตราการสูบบุหรี่ที่ต่ำกว่ากรุงเทพมหานคร หากแนวโน้มยังคงเป็นเช่นนี้ (ภาพที่ 8)

ภาพที่ 8 แนวโน้มสัดส่วนการสูบบุหรี่ในปัจจุบัน ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ปี พ.ศ.2550-2564 จำแนกตามภาค

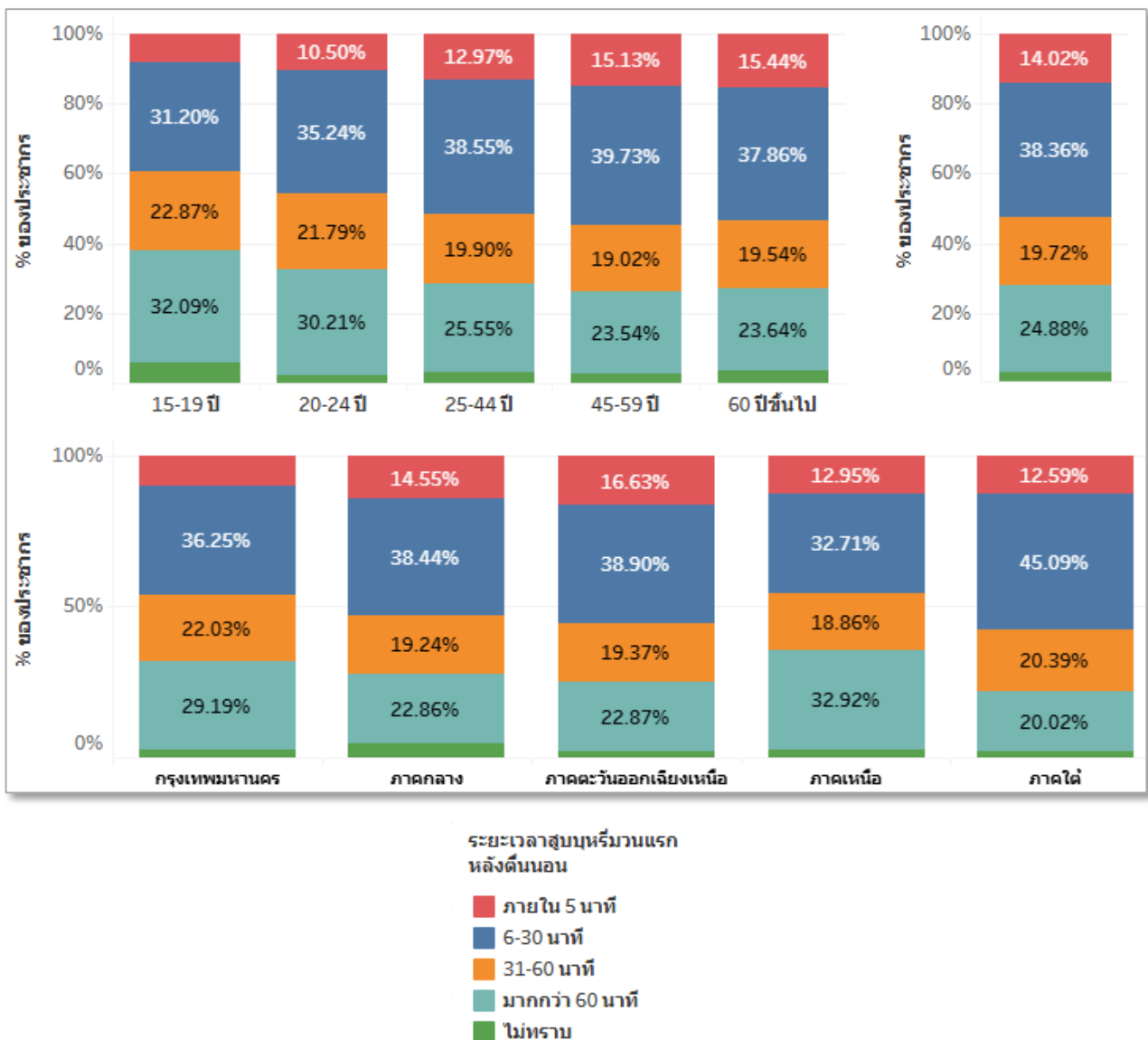
ภาพที่ 9 สัดส่วนการสูบบุหรี่ในปัจจุบัน รายจังหวัด ปี พ.ศ.2564

7) ระยะเวลาสูบบุหรี่ครั้งแรก หลังตื่นนอนของคนไทย

คนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่สูบบุหรี่หรือเคยสูบ ส่วนใหญ่ต้องสูบบุหรี่ครั้งแรก หลังตื่นนอน เพียงแค่ 6-30 นาทีเท่านั้น รองลงมาคือ มากกว่า 1 ชั่วโมง และ 31-60 นาที (ร้อยละ 38.36, 24.88 และ 19.72 ตามลำดับ) และเมื่อพิจารณาในช่วงอายุ พบว่า กลุ่มคนอายุ 45-59 ปี จะสูบบุหรี่ครั้งแรกในเวลา 6-30 นาที หลังตื่นนอน มากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 25-44 ปี (ร้อยละ 39.73 และ 38.55 ตามลำดับ) ส่วนคนภาคใต้ ก็สูบบุหรี่ครั้งแรกในเวลา 6-30 นาที หลังตื่นนอน มากที่สุด รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 45.09 และ 38.90 ตามลำดับ) โดยการสูบบุหรี่ครั้งแรกภายใน 5 นาทีหลังตื่นนอน มีถึงร้อยละ 14.02 (ภาพที่ 10) สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนถึงความรุนแรงของการติดบุหรี่ หากต้องสูบบุหรี่ครั้งแรกทันทีหรือเพียงไม่นาน หลังตื่นนอน ซึ่งจะทำให้การเลิกบุหรี่ทำได้ยากขึ้น

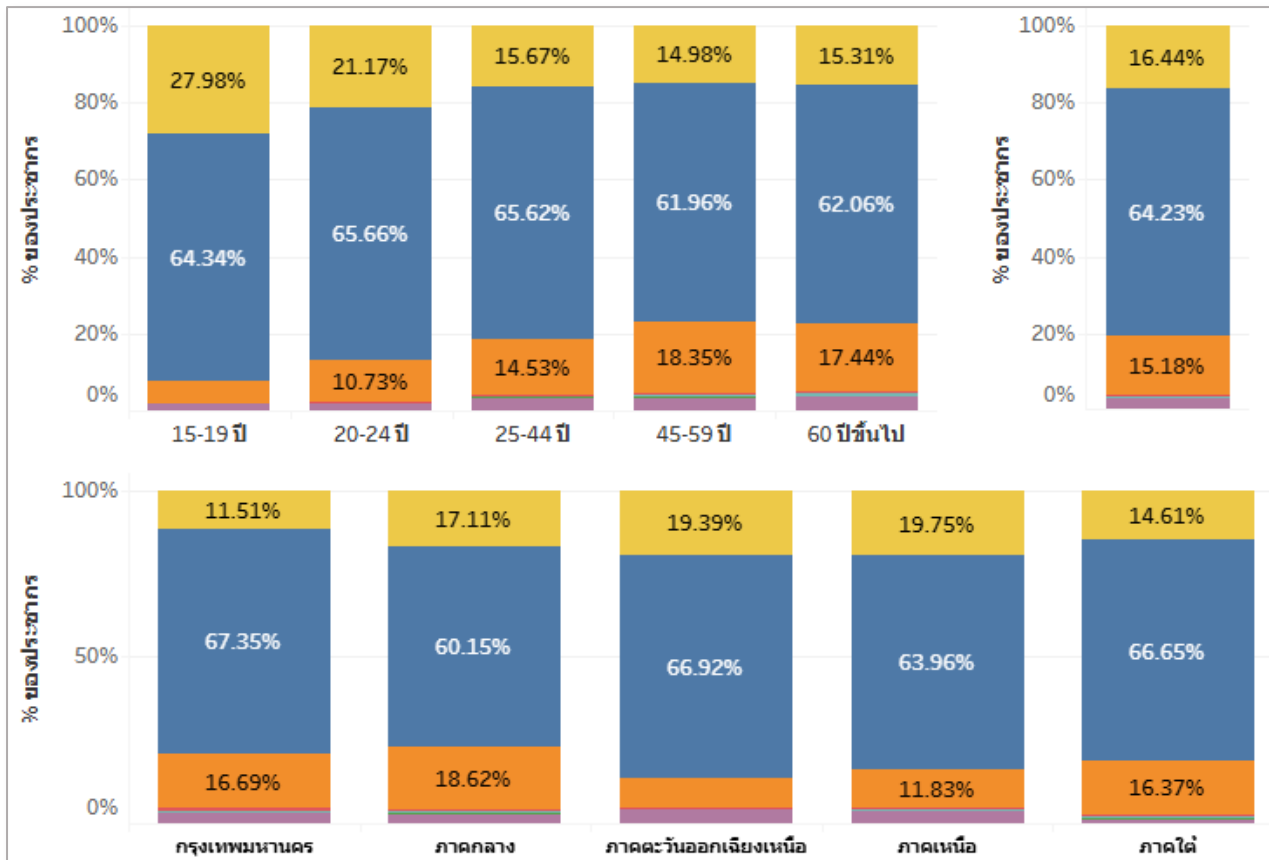
ภาพที่ 10 ระยะเวลาสูบบุหรี่ครั้งแรกหลังตื่นนอน ในผู้ที่สูบบุหรี่หรือเคยสูบ อายุ 15 ปีขึ้นไป ปี พ.ศ.2564 จำแนกตามอายุและภาค

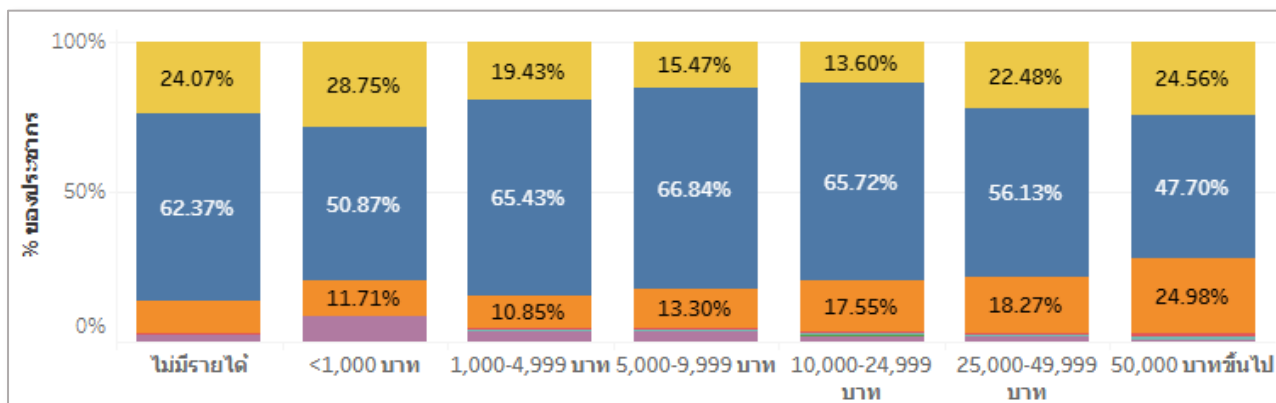
8) จำนวนการสูบบุหรี่ต่อวัน กับเศรษฐกิจของคนไทย

คนไทยส่วนใหญ่ ในทุกกลุ่มอายุและทุกภาค สูบบุหรี่ผลิตจากโรงงานต่อวัน จำนวน 1-10 มวน หากแต่เมื่อพิจารณาตามกลุ่มอายุ พบว่า อายุที่เพิ่มขึ้น จะมีสัดส่วนการสูบบุหรี่ 11-20 มวนต่อวัน ที่เพิ่มขึ้น และคนที่อาศัยในภาคกลาง ก็สูบในจำนวน 11-20 มวน มากที่สุด (ร้อยละ 18.62) รองลงมาคือ กรุงเทพมหานครและภาคใต้ (ร้อยละ 16.69 และ 16.37 ตามลำดับ) (ภาพที่ 11) ในส่วนของระดับรายได้ของนักสูบบุหรี่ พบว่า คนที่มีระดับรายได้ที่สูงขึ้น จะมีการสูบบุหรี่ต่อวันในจำนวน 11-20 มวน ที่มากขึ้นตามไปด้วย เท่ากับว่า นักสูบบุหรี่ที่มีกำลังทรัพย์มาก ย่อมมีความสามารถในการซื้อบุหรี่มาสูบได้มากเช่นกัน (ภาพที่ 12)

ภาพที่ 11 จำนวนบุหรี่ผลิตจากโรงงานที่สูบต่อวัน ในผู้ที่สูบบุหรี่ในปัจจุบัน อายุ 15 ปีขึ้นไป ปี พ.ศ.2564 จำแนกตามอายุและภาค

ภาพที่ 12 จำนวนบุหรี่ผลิตจากโรงงานที่สูบต่อวัน อายุ 15 ปีขึ้นไป ปี พ.ศ.2564 จำแนกตามระดับรายได้

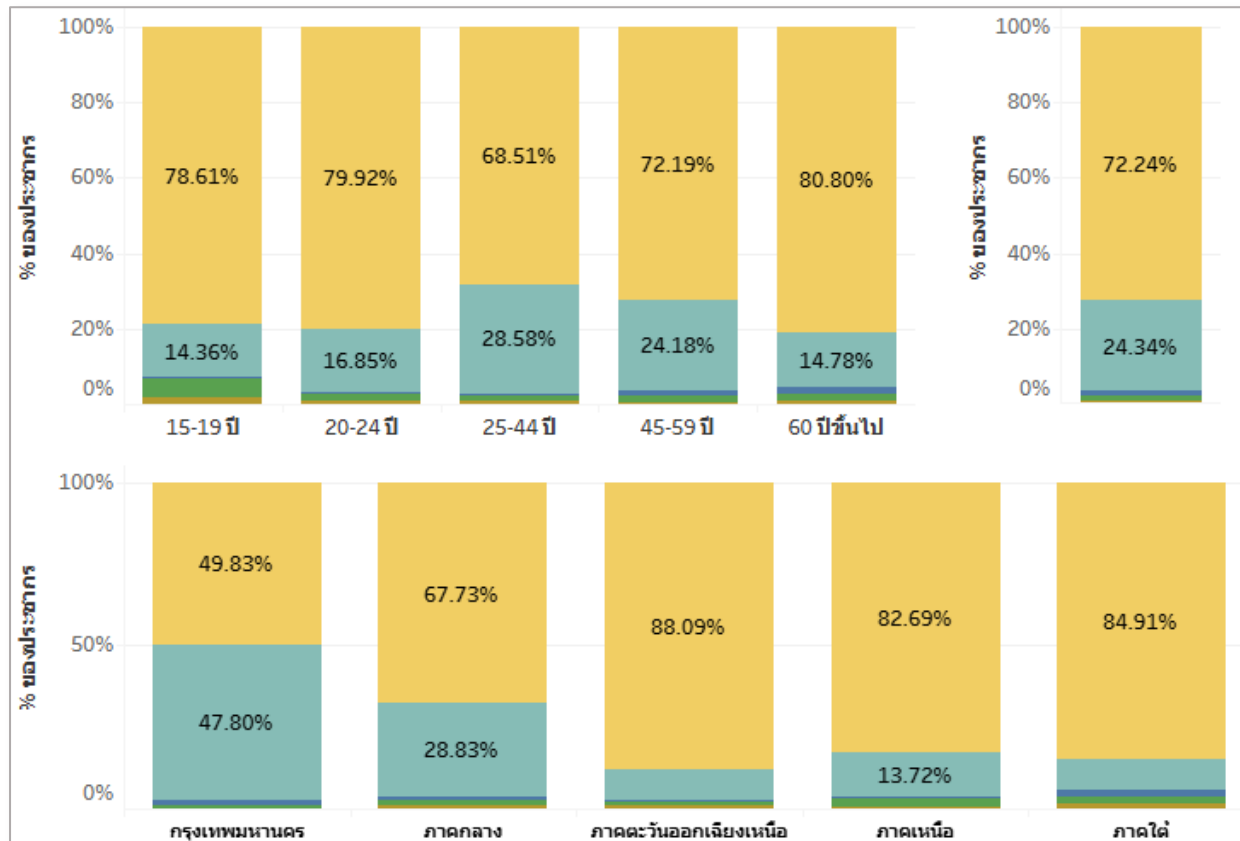
จำนวนบุหรี่ผลิตจากโรงงาน
ที่สูบต่อวัน

- ไม่ได้สูบ ทุกวัน
- 1-10 มวน
- 11-20 มวน
- 21-30 มวน
- 31-40 มวน
- 41 มวน ขึ้นไป
- ไม่ทราบ

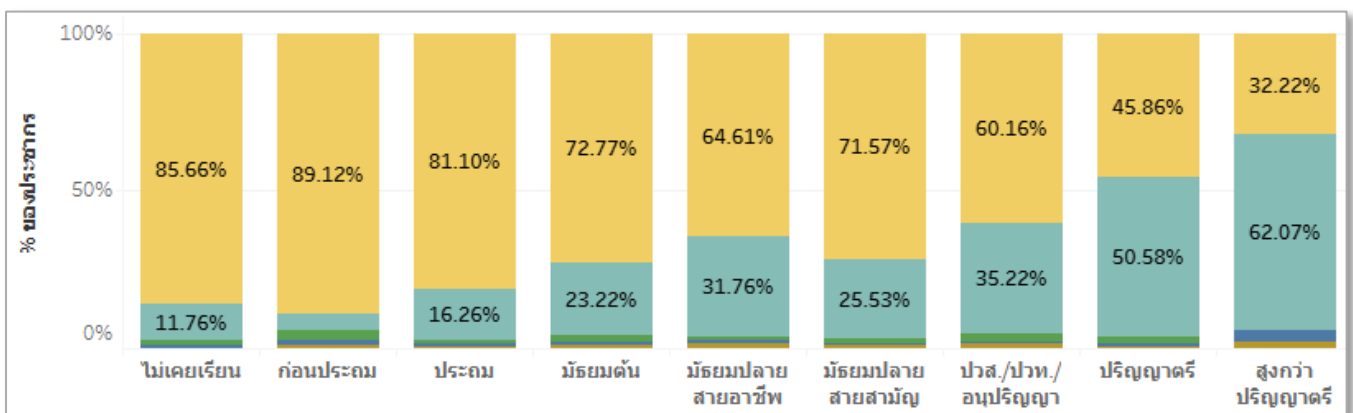
9) สถานที่ซื้อบุหรี่ของคนไทย และรูปแบบบุหรี่ที่คนไทยซื้อ

สถานที่ซื้อบุหรี่กว่า 50% ของคนไทย ในทุกๆกลุ่มอายุ คือ ร้านขายของชำ รองลงมาคือ ร้านสะดวกซื้อ และเมื่อพิจารณาในระดับภาค ก็พบว่า ภาคตะวันออกเฉยเหนือ มีการซื้อบุหรี่จากร้านขายของชำมากกว่าภาคอื่น (ร้อยละ 88.09) ยกเว้น กรุงเทพมหานคร ที่พบว่า การซื้อจากร้านขายของชำมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกับร้านสะดวกซื้อ (ร้อยละ 49.83 และร้อยละ 47.80 ตามลำดับ) (ภาพที่ 13) โดยหากเปรียบเทียบระหว่างระดับการศึกษาสูงสุด จะพบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูงขึ้น จะมีสัดส่วนการซื้อบุหรี่ที่ร้านสะดวกซื้อ ที่เพิ่มขึ้นตามไปด้วย (ภาพที่ 14)

ภาพที่ 13 สถานที่ซื้อ/ได้บุหรี่ผลิตจากโรงงานครั้งสุดท้าย อายุ 15 ปีขึ้นไป ปี พ.ศ.2564 จำแนกตามอายุและภาค

ภาพที่ 14 สถานที่ซื้อ/ได้บุหรี่ผลิตจากโรงงานครั้งสุดท้าย ปี พ.ศ.2564 จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด

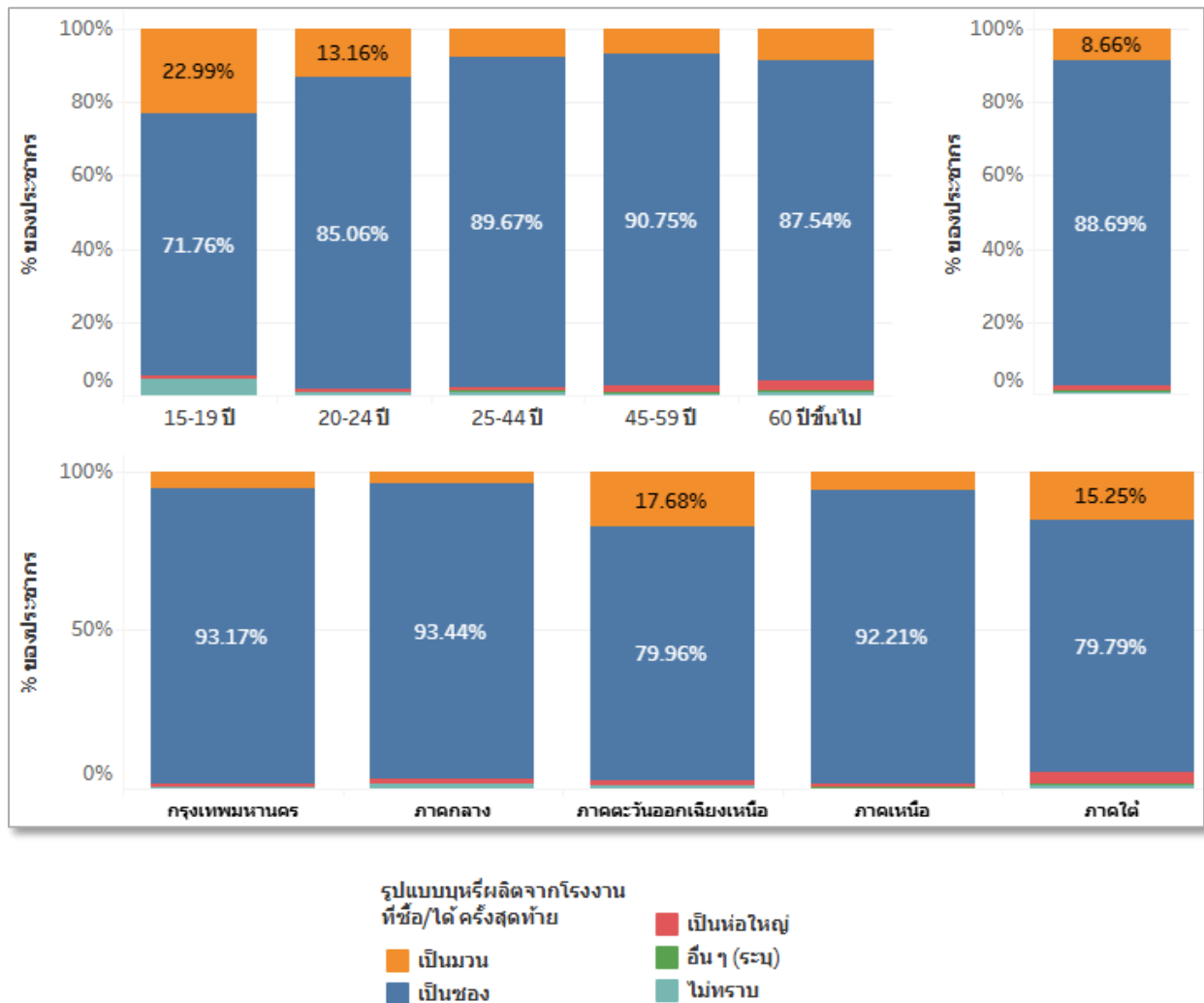
สถานที่ซื้อ/ได้บุหรี่ผลิตจากโรงงาน
ครั้งสุดท้าย

ร้านขายของชำ
ร้านสะดวกซื้อ

อื่นๆ
ได้ฟรี
ไม่ทราบ

ในส่วนของรูปแบบบุหรีที่ซื้อนั้น ก็พบว่า คนไทยส่วนใหญ่ซื้อบุหรีในรูปแบบซองมากกว่าการซื้อเป็นมวน ในทุกกลุ่มอายุ และในทุกภูมิภาค และด้วยการซื้อในรูปแบบนี้ เท่ากับว่า คนไทยจะซื้อบุหรีในปริมาณที่มากในแต่ละครั้ง ซึ่งก็หมายถึง การสูบบุหรีที่มากในแต่ละวันเช่นกัน (ภาพที่ 15)

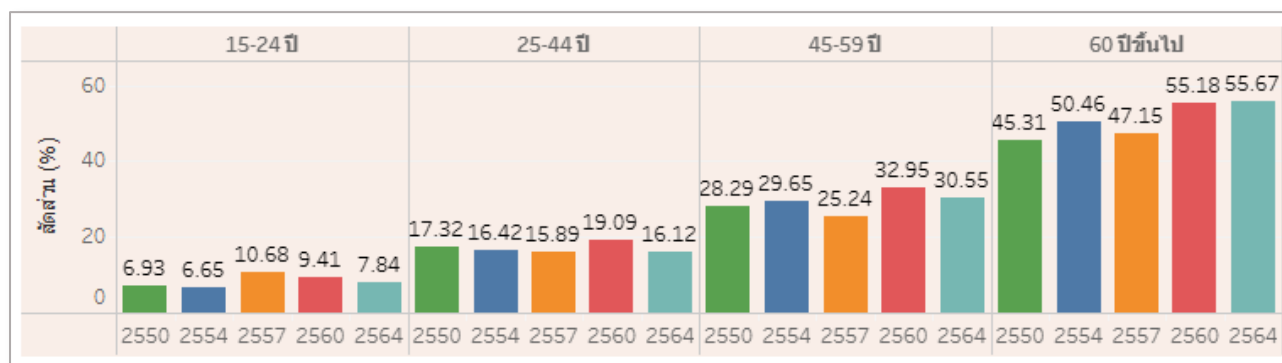
ภาพที่ 15 รูปแบบบุหรีผลิตจากโรงงานที่ซื้อ/ได้ครั้งสุดท้าย อายุ 15 ปีขึ้นไป ปี พ.ศ.2564 จำแนกตามอายุและภาค

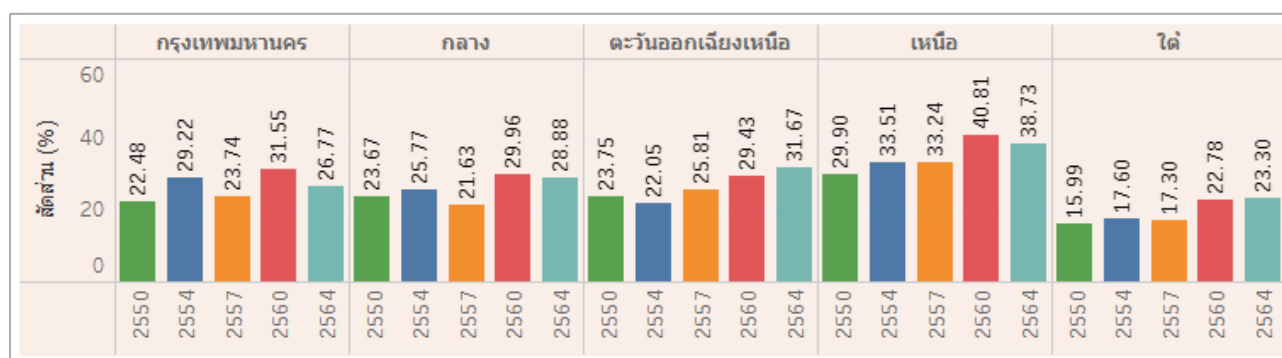
10) การเลิกสูบบุหรี เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้อัตราการสูบบุหรีลดลง

สัดส่วนการเลิกสูบบุหรี ที่คำนวณจากจำนวนคนที่เคยสูบแต่ปัจจุบันไม่สูบ หาคด้วยจำนวนคนที่สูบในปัจจุบันหรือเคยสูบทั้งหมด จะพบว่า ใน ปี พ.ศ.2564 สัดส่วนดังกล่าวสูงที่สุดในผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 55.67) รองลงมาคือ อายุ 45-59 ปี (ร้อยละ 30.55) ในขณะที่อายุ 15-24 ปี เลิกสูบเพียงร้อยละ 7.84 (ภาพที่ 16) ปัจจัยดังกล่าว ส่งผลต่ออัตราการสูบบุหรีในภาพรวม โดยภาคเหนือ มีสัดส่วนการเลิกสูบบุหรีสูงสุด (ร้อยละ 38.73) อีกทั้ง ยังมีหลายจังหวัดในภาคเหนือ ที่มีสัดส่วนการเลิกสูบบุหรี ติด 1 ใน 10 ของทั้งประเทศ (ภาพที่ 18) รองลงมาคือ กรุงเทพมหานคร (ร้อยละ 26.77) ส่วนภาคใต้ เลิกสูบบุหรีน้อยที่สุด (ร้อยละ 23.30) (ภาพที่ 17)

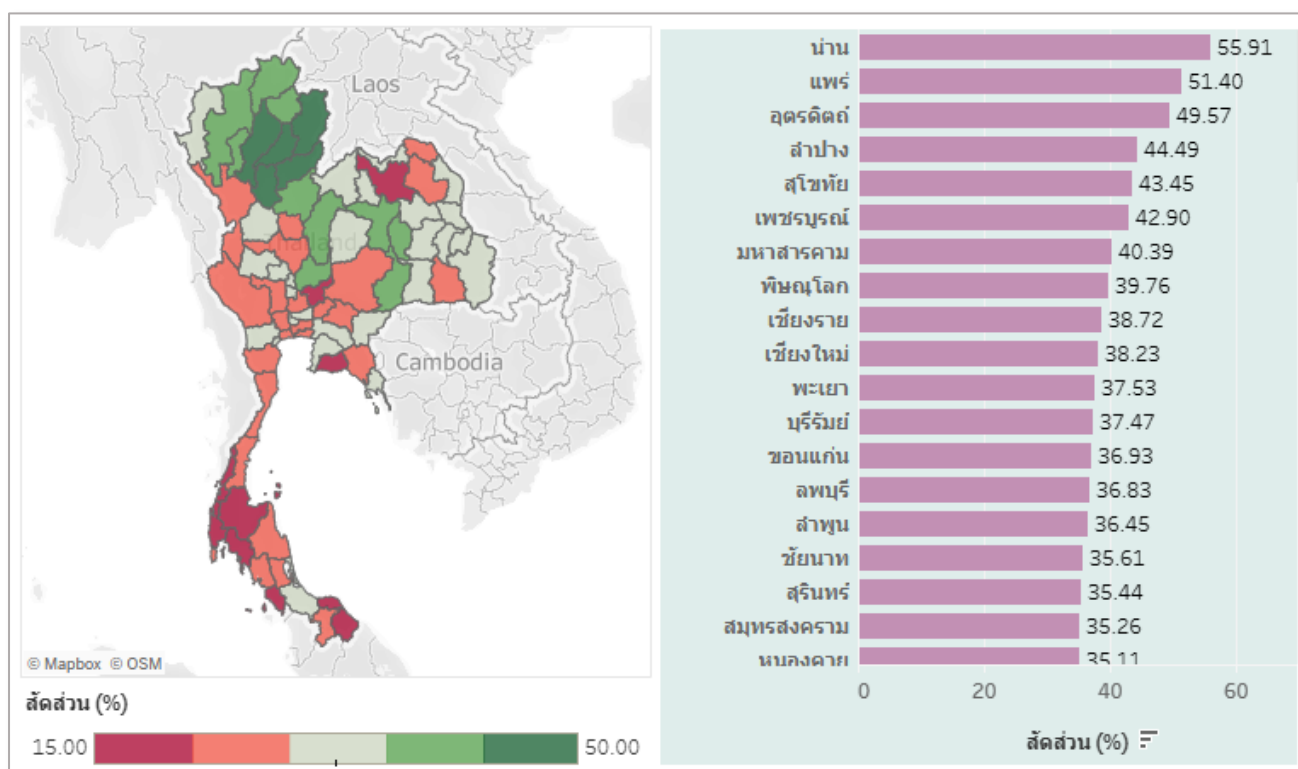
ภาพที่ 16 แนวโน้มสัดส่วนการเลิกสูบบุหรี่ ปี พ.ศ.2550-2564 จำแนกตามกลุ่มอายุ

ภาพที่ 17 แนวโน้มสัดส่วนการเลิกสูบบุหรี่ ปี พ.ศ.2550-2564 จำแนกตามภาค

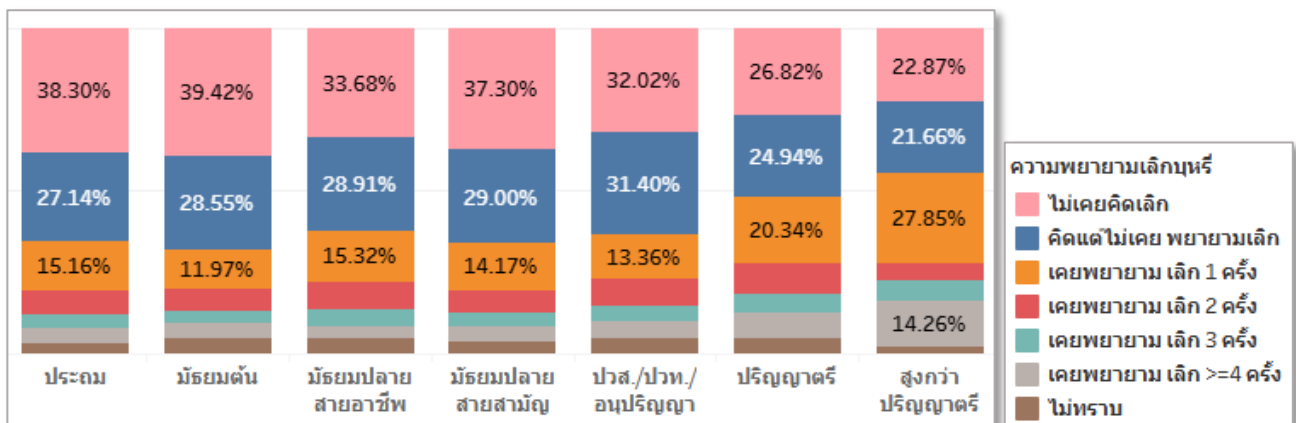
ภาพที่ 18 สัดส่วนการเลิกสูบบุหรี่ รายจังหวัด ปี พ.ศ.2564

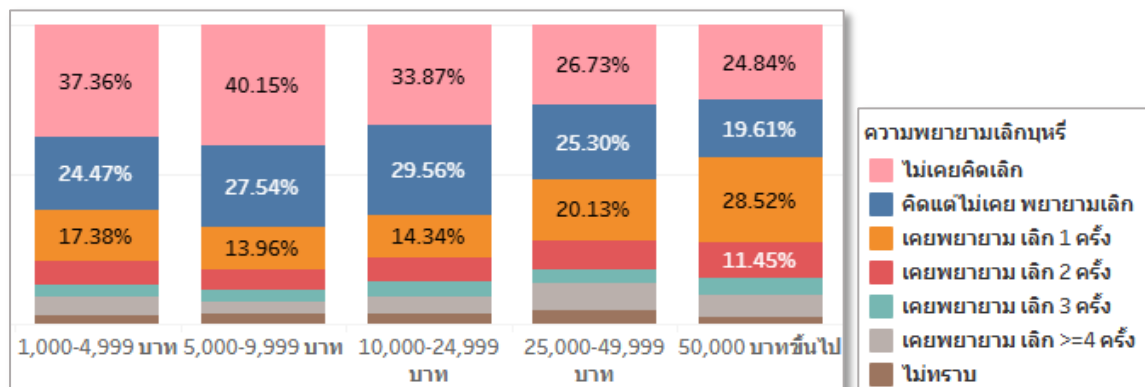
11) ปัจจัยเศรษฐกิจสังคมกับความพยายามเลิกสูบบุหรี่ และวิธีการเลิกสูบบุหรี่

สัดส่วนความพยายามเลิกสูบบุหรี่ ในผู้ที่สูบบุหรี่ในปัจจุบันหรือเคยสูบ แปรผันตามระดับเศรษฐกิจสังคม โดยผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงขึ้น จะมีสัดส่วนของผู้ที่ไม่เคยพยายามเลิกสูบบุหรี่ลดลง เช่น ผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีสัดส่วนผู้ไม่พยายามเลิกสูบบุหรี่ ร้อยละ 44.53 เทียบกับผู้มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ที่มีสัดส่วนผู้ไม่พยายามเลิกสูบบุหรี่ ร้อยละ 65.44 (ภาพที่ 19) เช่นเดียวกับ ระดับรายได้ ที่ผู้มีรายได้สูงขึ้น จะมีสัดส่วนผู้ไม่พยายามเลิกสูบบุหรี่ลดลง เมื่อเทียบกับผู้มีรายได้น้อย (ภาพที่ 20) ส่วนวิธีการเลิกสูบบุหรี่ ที่ใช้ส่วนใหญ่คือ วิธีเลิกด้วยตนเอง (หักดิบ) รองลงมาคือ ลดปริมาณสูบลงเรื่อยๆ (รวมกันเกินร้อยละ 90) ทั้งในเพศชายและหญิง ส่วนการใช้บริการเลิกบุหรี่ กับการใช้สารทดแทนนิโคติน มีเพียงร้อยละ 4.5 แสดงถึงข้อจำกัดในด้านการเข้าถึงบริการเลิกบุหรี่หรืออาจจะเป็นประเด็นด้านความนิยม (ภาพที่ 21)

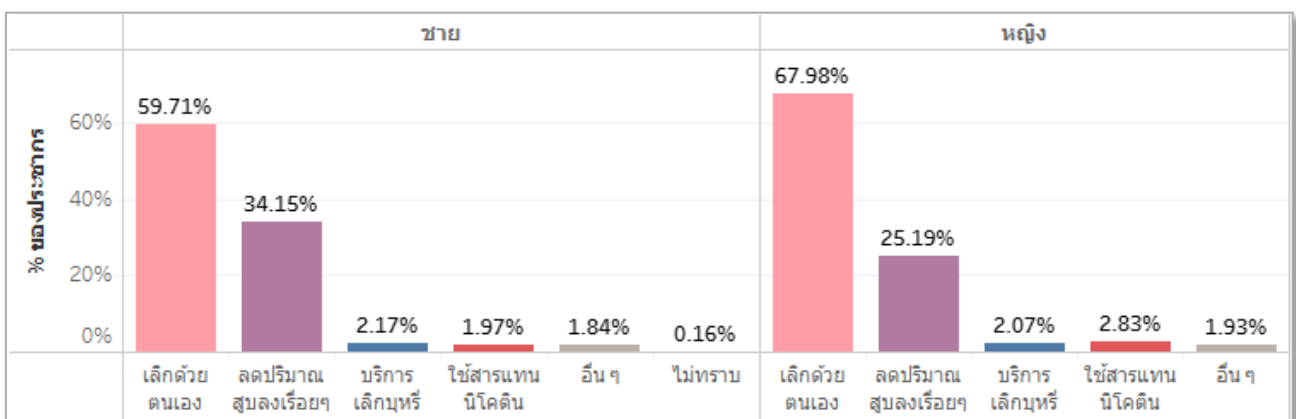
ภาพที่ 19 สัดส่วนตามความพยายามเลิกบุหรี่ ปี พ.ศ.2564 จำแนกตามระดับการศึกษา

ภาพที่ 20 สัดส่วนตามความพยายามเลิกบุหรี่ ปี พ.ศ.2564 จำแนกตามระดับรายได้

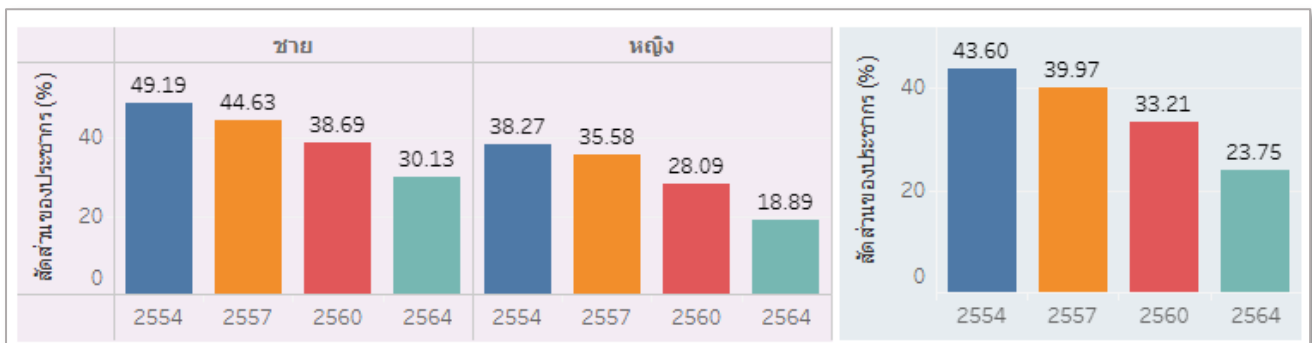
ภาพที่ 21 สัดส่วนตามวิธีการเลิกบุหรี่ครั้งสุดท้าย ของผู้ที่เคยพยายามเลิกบุหรี่ ปี พ.ศ.2564 จำแนกตามเพศ

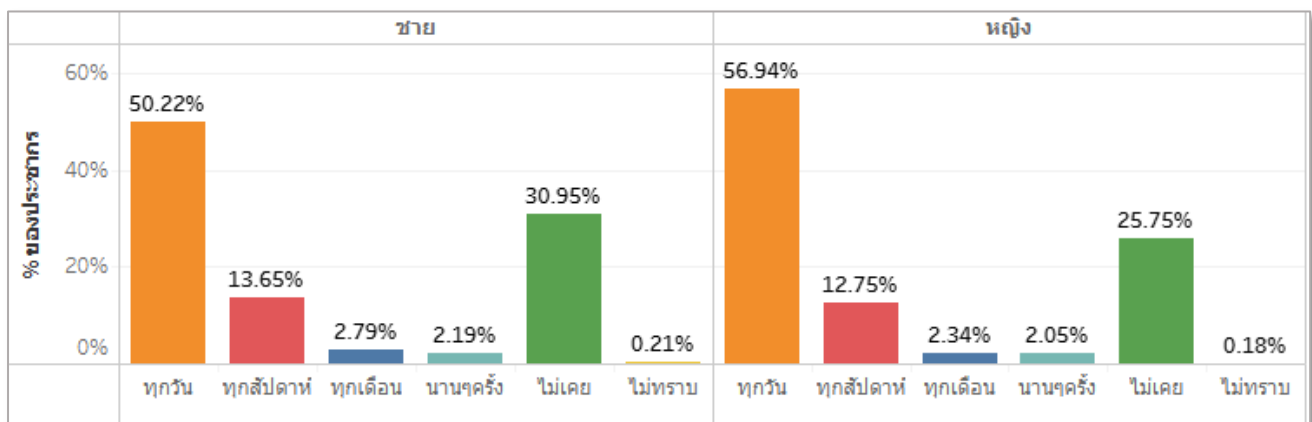
12) การสูบบุหรี่ในครัวเรือน และการได้รับควันบุหรี่มือสองในที่พักอาศัย

การสูบบุหรี่ในครัวเรือน และการได้รับควันบุหรี่มือสองในที่พักอาศัย ในปี พ.ศ.2564 อยู่ที่ร้อยละ 23.75 ซึ่งลดลงจากร้อยละ 43.60 ในปี 2554 สัดส่วนนี้รวมถึง ผู้ที่สูบบุหรี่ในปัจจุบัน และผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ในปัจจุบัน (ควันบุหรี่มือสอง) โดยเฉพาะในเพศหญิง ที่ระบุว่าได้รับควันบุหรี่ในบ้าน ร้อยละ 18.89 (ภาพที่ 22) ทั้งที่เพศหญิงมีการสูบบุหรี่ในปัจจุบันเพียงร้อยละ 1.3 แสดงถึงผลกระทบของการสูบบุหรี่ในบ้านของผู้สูบบุหรี่ ต่อผู้ที่ไม่สูบบุหรี่แต่อาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน โดยผู้สูบบุหรี่ในปัจจุบัน ระบุว่าสูบบุหรี่ในบ้านทุกวัน ร้อยละ 50.22 ในเพศชาย และร้อยละ 56.94 ในเพศหญิง (ภาพที่ 23) แต่สำหรับผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ในปัจจุบัน เพศหญิงระบุว่าได้รับควันบุหรี่ในบ้านทุกวัน (ควันบุหรี่มือสอง) ร้อยละ 11.66 ในขณะที่เพศชาย ได้รับควันบุหรี่ในบ้านทุกวัน ร้อยละ 3.64 (ภาพที่ 24)

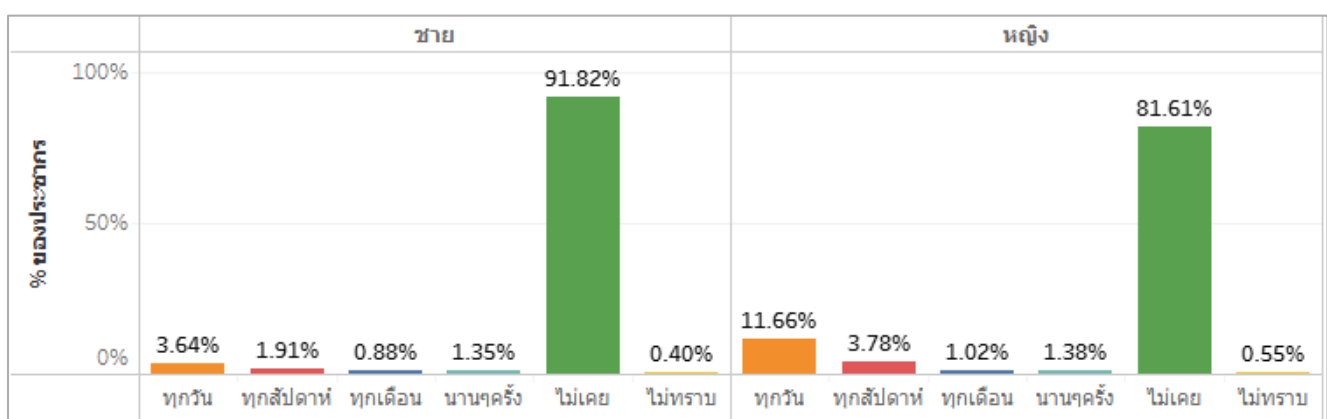
ภาพที่ 22 แนวโน้มสัดส่วนการได้รับควันบุหรี่ที่บ้าน (ทั้งที่สูบเองหรือจากการสูบของคนอื่น) ปี พ.ศ.2554-2564 จำแนกตามเพศ

ภาพที่ 23 สัดส่วนการสูบบุหรี่ในบ้าน ในผู้สูบบุหรี่ในปัจจุบัน ปี พ.ศ.2564 จำแนกตามเพศ

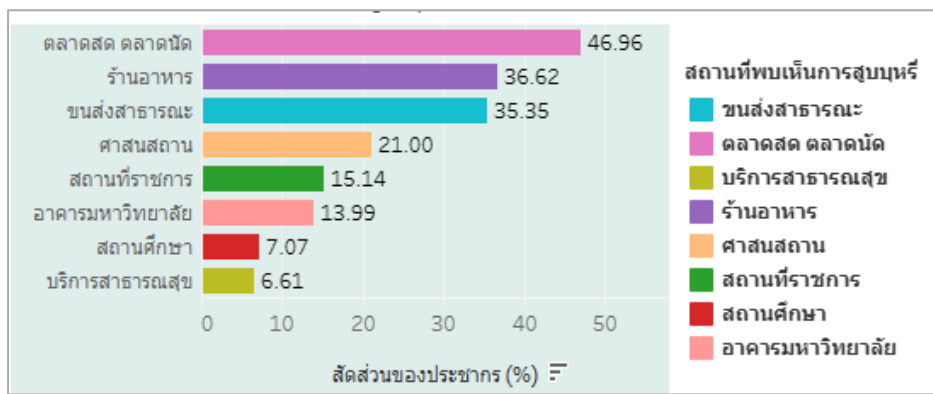
ภาพที่ 24 สัดส่วนการได้รับควันบุหรี่ในบ้าน ในผู้ที่ไม่สูบบุหรี่ในปัจจุบัน (ควันบุหรี่มือสอง) ปี พ.ศ.2564 จำแนกตามเพศ

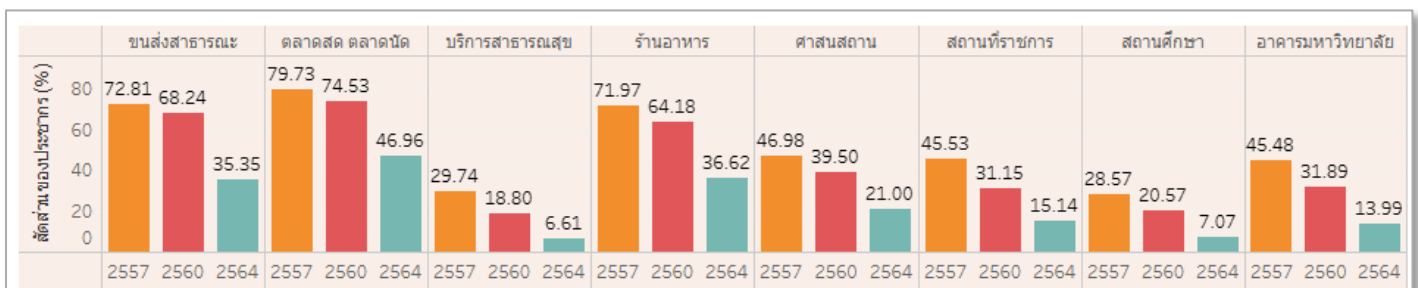
12) การพบเห็นการสูบบุหรี่หรือได้กลิ่นบุหรี่ ในพื้นที่ห้ามสูบบุหรี่

การพบเห็นการสูบบุหรี่หรือได้กลิ่นบุหรี่ ในพื้นที่ห้ามสูบบุหรี่ที่สำคัญ พบว่า การพบเห็นการสูบบุหรี่หรือได้กลิ่นบุหรี่ ในตลาดสด/ตลาดนัด มีสัดส่วนมากที่สุด (ร้อยละ 46.96) รองลงมาคือ ร้านอาหาร (ร้อยละ 36.62) และสถานี่ขนส่งสาธารณะ (ร้อยละ 35.35) ตามลำดับ ส่วนสถานบริการสาธารณสุข มีผู้พบเห็นการสูบบุหรี่หรือได้กลิ่นบุหรือน้อยที่สุด (ร้อยละ 6.61) ในปี พ.ศ.2564 (ภาพที่ 25) แต่อย่างไรก็ดี สัดส่วนการพบเห็นการสูบบุหรี่ในที่ห้ามสูบ มีแนวโน้มที่ลดลงในทุกสถานที่ เช่น การพบเห็นการสูบบุหรี่ในตลาดสด/ตลาดนัด ลดลงจากร้อยละ 79.73 ในปี พ.ศ.2557 เหลือร้อยละ 46.96 ในปี พ.ศ.2564 (ภาพที่ 26) โดยการพบเห็นการสูบบุหรี่ในตลาดสด/ตลาดนัด มีสัดส่วนสูงสุดใน ภาคใต้ (ร้อยละ 56.88) รองลงมาคือ ภาคกลาง (ร้อยละ 54.55) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 42.55) ตามลำดับ ในปี พ.ศ.2564 (ภาพที่ 27)

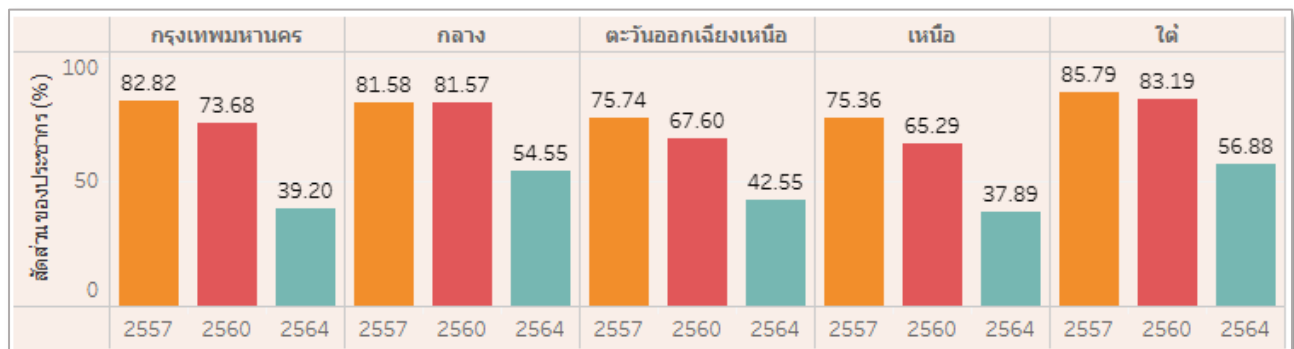
ภาพที่ 25 สัดส่วนการพบเห็นการสูบบุหรี่ในที่ห้ามสูบ ปี พ.ศ.2564 เปรียบเทียบตามสถานที่พบเห็น

ภาพที่ 26 แนวโน้มสัดส่วนการพบเห็นการสูบบุหรี่ในที่ห้ามสูบ ปี พ.ศ.2557-2564 เปรียบเทียบตามสถานที่พบเห็น

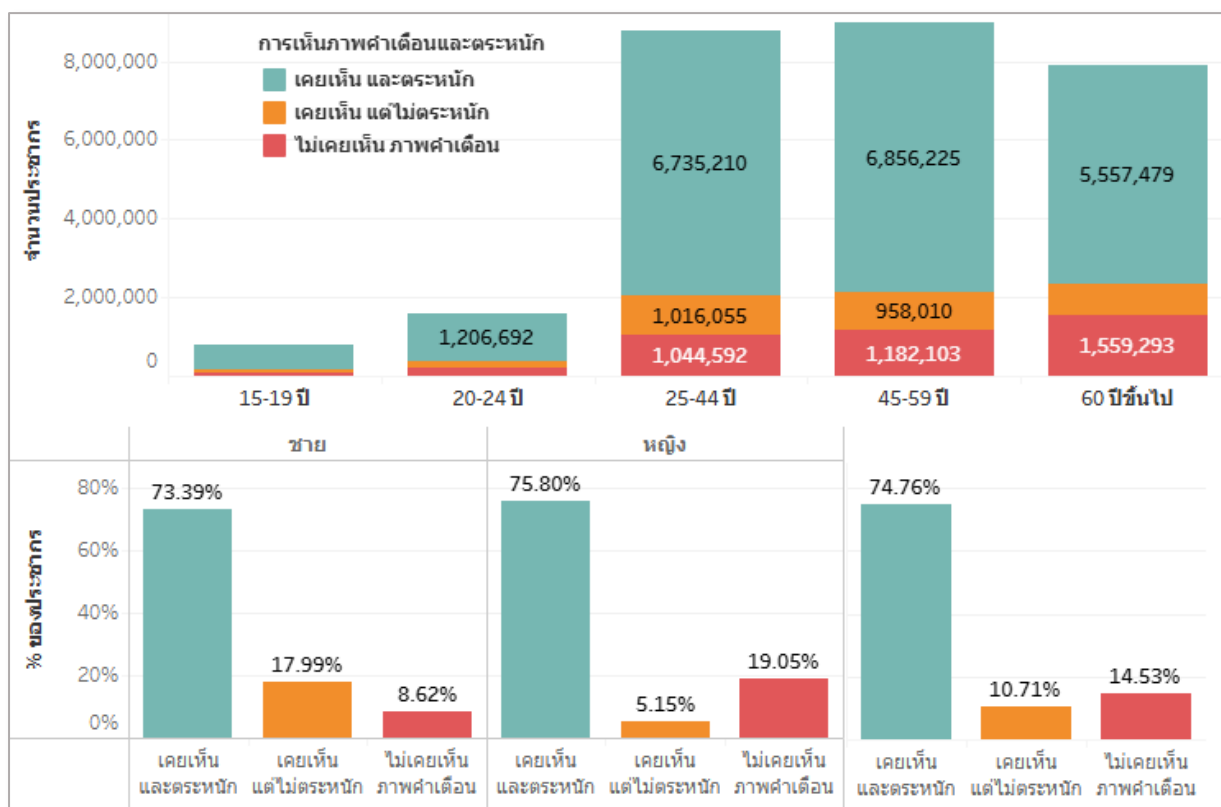
ภาพที่ 27 แนวโน้มสัดส่วนการพบเห็นการสูบบุหรี่ในตลาดสด/ตลาดนัด ปี พ.ศ.2557-2564 จำแนกตามภาค

13) การเคยเห็นภาพคำเตือนบนซองบุหรี่และมีความตระหนัก

ในภาพรวมทั้งประเทศ คนไทยเคยเห็นภาพคำเตือนบนซองบุหรี่และมีความตระหนัก ในคำเตือนดังกล่าว มากถึงร้อยละ 74.76 จะมีเพียงแค่ร้อยละ 14.53 เท่านั้น ที่ไม่เคยเห็นภาพคำเตือนบนซองบุหรี่ และเมื่อพิจารณาในระดับเพศ พบว่า เพศหญิงเคยเห็นและมีความตระหนักมากกว่าเพศชายเล็กน้อย (ร้อยละ 75.80 และ 73.39) แต่เพศชายเคยพบเห็นภาพคำเตือนบนซองบุหรี่ แต่ไม่ตระหนัก ร้อยละ 17.99 ในขณะที่เพศหญิง อยู่ที่ร้อยละ 5.15 และผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป เป็นกลุ่มที่มีจำนวนและสัดส่วน ที่ไม่เคยเห็นภาพคำเตือนบนซองบุหรี่สูงสุด โดยมีผู้สูงอายุที่ไม่เคยเห็นภาพคำเตือนฯ จำนวน 1.56 ล้านคน ในปี พ.ศ.2564 (ภาพที่ 28)

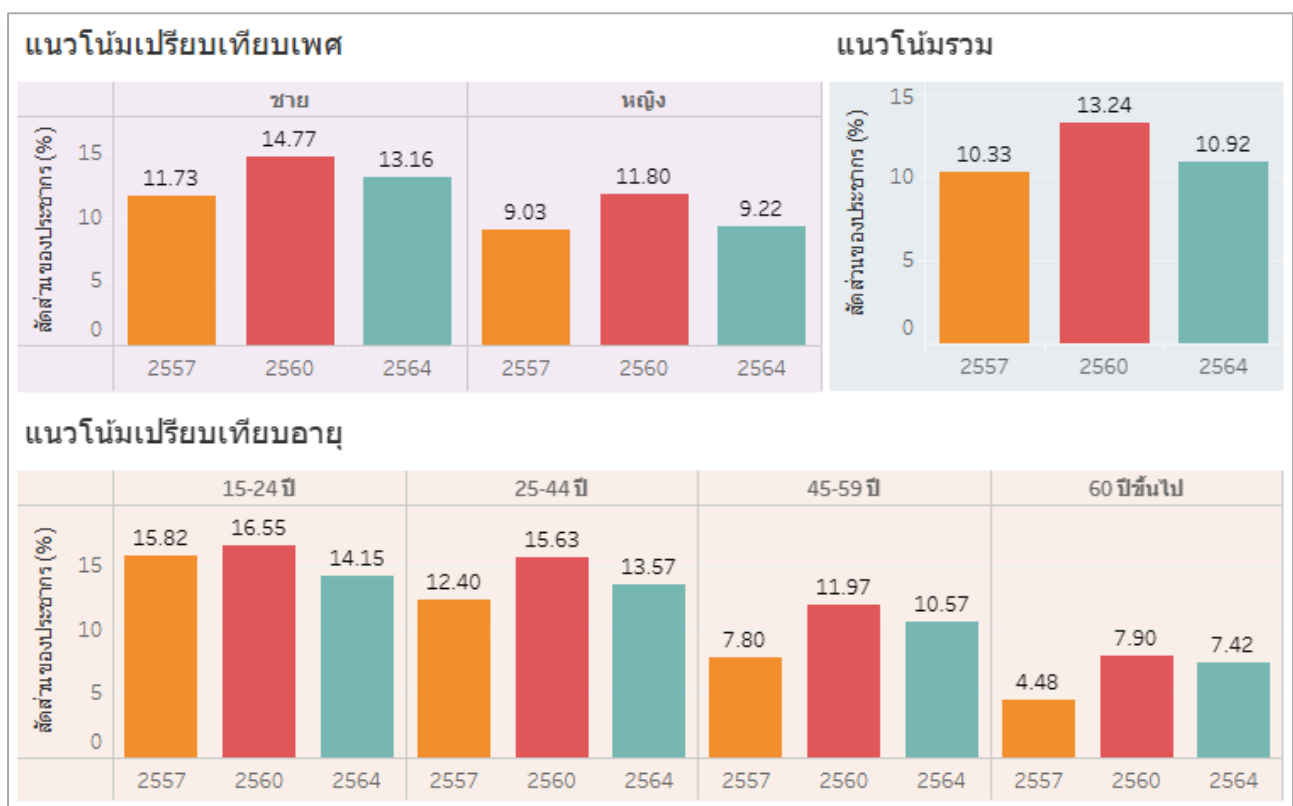
ภาพที่ 28 สัดส่วนผู้ที่เคยเห็นภาพคำเตือนบนซองบุหรี่และมีความตระหนัก ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ปี พ.ศ.2564
จำแนกตามเพศและอายุ

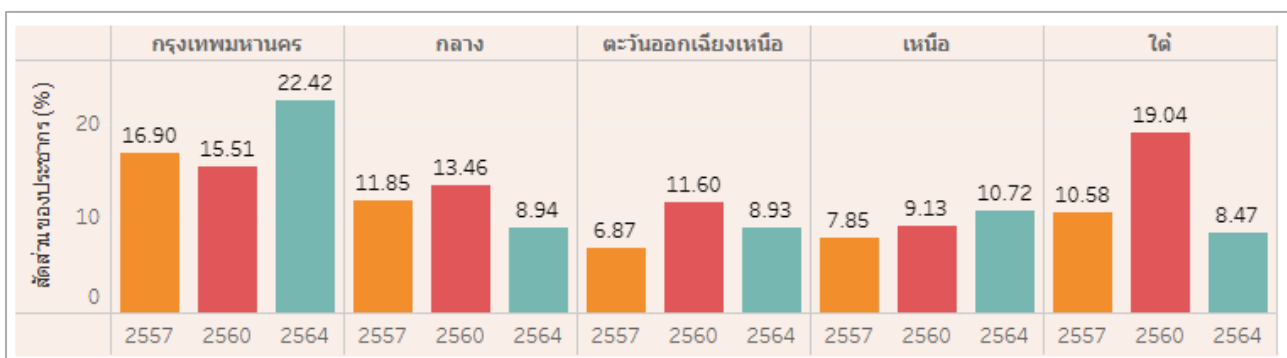
14) การโฆษณา/ส่งเสริมการขายบุหรี

สัดส่วนของผู้ที่พบเห็นโฆษณาหรือการส่งเสริมการขายบุหรี ปี พ.ศ.2557, 2560 และ 2564 อยู่ที่ ร้อยละ 10.33, 13.24 และ 10.92 ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบกลุ่มอายุ จะพบว่า กลุ่มอายุ 15-24 ปี พบเห็นการโฆษณาส่งเสริมการขาย มากที่สุด (ร้อยละ 14.15) รองลงมาคืออายุ 25-44 ปี (ร้อยละ 13.57) ในขณะที่ผู้สูงอายุ พบเห็นการโฆษณาส่งเสริมการขาย น้อยที่สุด (ภาพที่ 29) และหากเปรียบเทียบระหว่างภาค จะพบว่า กรุงเทพมหานคร มีสัดส่วนการพบเห็นการโฆษณาส่งเสริมการขายบุหรี ที่เพิ่มสูงขึ้น ในปี พ.ศ.2564 (ร้อยละ 22.42) และภาคใต้ก็เคยพบเห็นการโฆษณาส่งเสริมการขายบุหรีที่สูงถึงร้อยละ 19.04 ในปี พ.ศ.2560 (ภาพ ที่ 30) แสดงให้เห็นว่าการโฆษณาส่งเสริมการขายบุหรียังคงอยู่ และเน้นไปที่ประชากรวัยรุ่นและวัยทำงานอายุน้อย รวมถึงในพื้นที่ กรุงเทพมหานคร

ภาพที่ 29 แนวโน้มสัดส่วนผู้ที่พบเห็นโฆษณาหรือการส่งเสริมการขายบุหรี ใน 30 วัน ปี พ.ศ.2557-2564
จำแนกตามเพศและอายุ

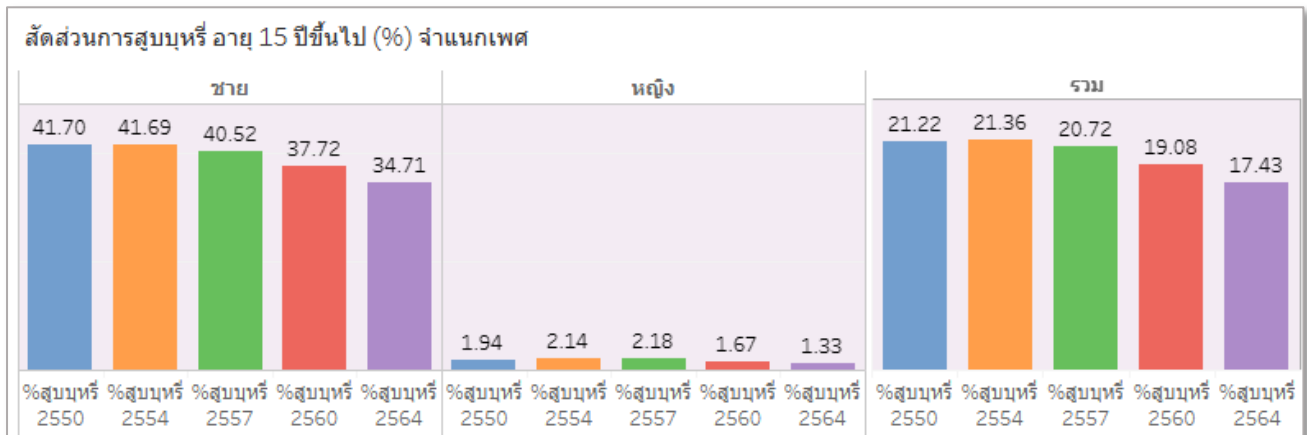
ภาพที่ 30 แนวโน้มสัดส่วนผู้ที่พบเห็นโฆษณาหรือการส่งเสริมการขายบุหรี ใน 30 วัน ปี 2557-2564 จำแนกตามภาค

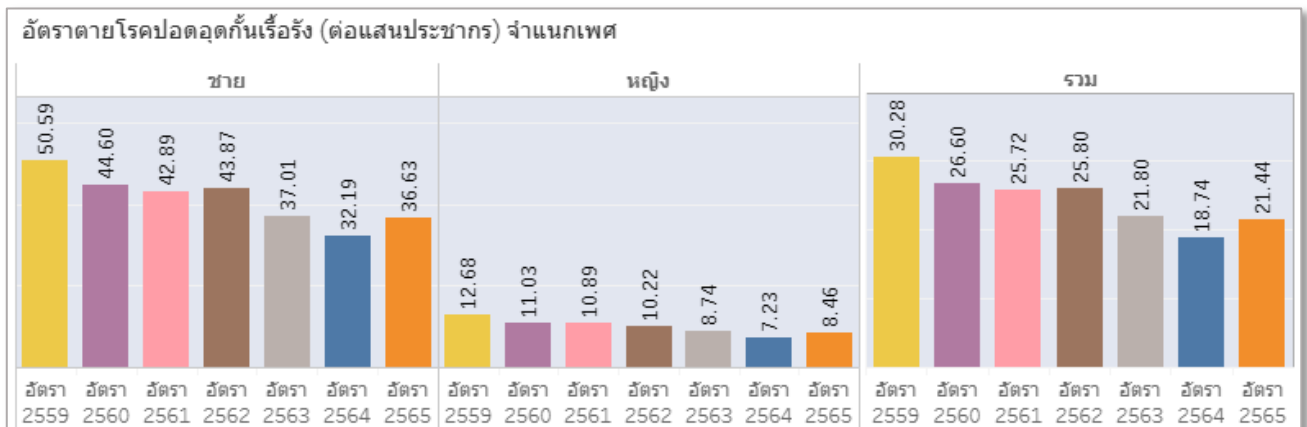
15) แนวโน้มการตายที่สัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ และแนวโน้มการสูบบุหรี่

ผลของการลดลงของอัตราการสูบบุหรี่ที่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง (ภาพที่ 31) จะส่งผลต่อการตายที่สัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ โดยต้องใช้เวลานานกว่าจะเห็นผล เนื่องจากการสูบบุหรี่ จะส่งผลต่อการเกิดโรค และการเสียชีวิตจากโรคเหล่านั้น ต้องใช้เวลานานกว่าสิบปี อาทิเช่น โรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง โรคมะเร็งปอด แต่ทั้งนี้ ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2559 เป็นต้นมา ผลลัพธ์ก็เริ่มปรากฏให้เห็น โดยอัตราการตายจากโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง เริ่มมีแนวโน้มที่ลดลง (ภาพที่ 32) ตามแนวโน้มการลดลงของการสูบบุหรี่ในอดีต แต่แนวโน้มดังกล่าวก็อาจจะถูกรบกวนจากปัจจัยอื่นได้เช่นกัน เช่น ปัญหาหมอกควันในพื้นที่ เป็นต้น

ภาพที่ 31 ร้อยละการสูบบุหรี่ ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ปี พ.ศ.2550-2564 จำแนกตามเพศ

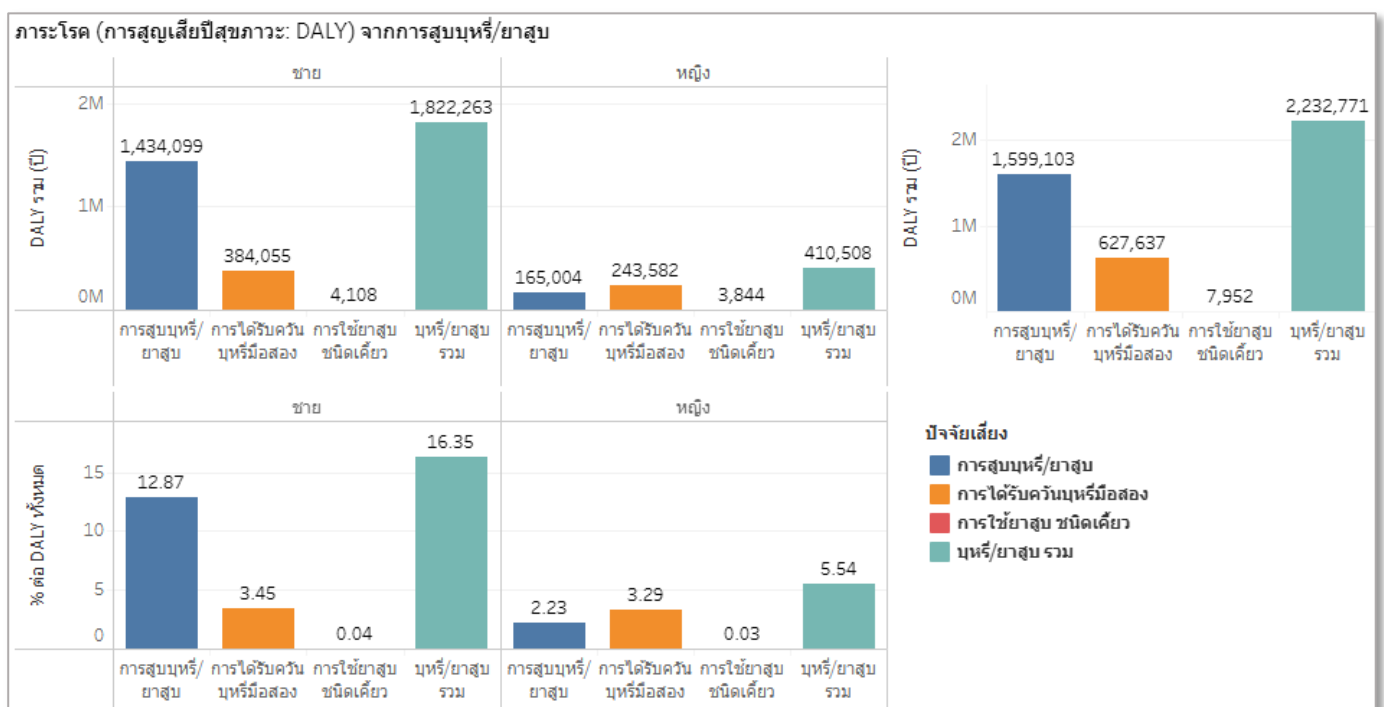
ภาพที่ 32 อัตราตายโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง (ต่อแสนประชากร) ของประชากรอายุ 45 ปีขึ้นไป ปี พ.ศ.2559-2565 จำแนกตามเพศ

15) ภาระโรคจากการสูบบุหรี่/ยาสูบ ปี พ.ศ.2562

การตายก่อนวัยอันควร และความบกพร่องทางสุขภาพ ที่เกิดจากการสูบบุหรี่หรือได้รับควันบุหรี่/ยาสูบ ทำให้เกิดการสูญเสียปีสุขภาวะที่สามารถป้องกันได้ โดยในภาพรวม ปี พ.ศ.2562 พบว่าการสูญเสียปีสุขภาวะจากบุหรี่/ยาสูบ 2,232,771 ปี แยกเป็นเพศชาย 1,822,263 ปี (คิดเป็นร้อยละ 16.35 ของปีสุขภาวะที่สูญเสียทั้งหมดของเพศชาย) และเพศหญิง 410,508 ปี (คิดเป็นร้อยละ 5.54 ของปีสุขภาวะที่สูญเสียทั้งหมดของเพศหญิง) โดยส่วนหนึ่ง เกิดจากการได้รับควันบุหรี่มือสอง โดยคิดเป็นร้อยละ 3.45 ในเพศชาย และร้อยละ 3.29 ในเพศหญิง โดยเฉพาะในเพศหญิง ที่มีการสูญเสียปีสุขภาวะจากการได้รับควันบุหรี่มือสอง ที่สูงกว่าการสูญเสียปีสุขภาวะจากการสูบบุหรี่ของตนเอง (ภาพที่ 33) และเมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มอายุ จะพบว่า ในเพศชาย อายุ 45-59 ปี มีการสูญเสียปีสุขภาวะมากที่สุด รองลงมาคือ อายุ 60-69 ปี และอายุ 70-79 ปี ตามลำดับ ในขณะที่เพศหญิง มีการสูญเสียปีสุขภาวะตั้งแต่อายุ 45 ปีขึ้นไป (ภาพที่ 34)

ภาพที่ 33 ภาระโรค (การสูญเสียปีสุขภาวะ: DALY) จากการสูบบุหรี่/ยาสูบ ปี พ.ศ.2562 จำแนกตามเพศ

ภาพที่ 34 ภาระโรค (การสูญเสียปีสุขภาวะ: DALY) จากการสูบบุหรี่/ยาสูบ ปี พ.ศ.2562 จำแนกตามกลุ่มอายุ

